

Libri secūdi de
Incipit liber secundus

Prosa prima

Monachus

Ecce nobis o velu-
cer altera dies ful-
sit illa continuaue-
ris precor effari q̄
cepta sunt. **V**olu-
cer **M**eministi pu-
to sub quali similitudine finem ac-
cepit hęsterna collocutio. **N**on om̄i
no dissimiliter nunc aduena noster
ex procella publici civilisq; naufra-
gij consulte fugiens in locum satis
abditum velut in quandā securita-
tis insulam se recepit. **I**llic more so-
litarij sedens leuat se super se. the-
ologiam habens consolatricę que
doctrinę est discipline dei et electrix
operum illius. que sobrietatē et pru-
dentiam docet et iustitiam et virtu-
tem quibus vtilius nihil est in vita
hominibus. hec erigit ad spem futu-
rorum quę admodum tetigimus. as-
serens q̄ non sunt condigne passio-
nes huius temporis ad futurā glo-
riam que reuelabitur in nobis. **A**d-
dēs q̄ spes nō cōfundit. ita tamē
si sit vera spes. non ficta. nō fallax.
non temeraria. **E**st itaq; re promi-
sio nequissima fallens q̄ plurimos
blandientes sibi. vtere mundo duz
etas florida est conuerti potēis cū
voles tanq; videlicet ex p̄p̄is viri

cōsolationē theologice

bus non dei dono fiat conuersio.
Sunt et alij quos eo periculosius
quo subtilius decipit estimatio sua
duz casus peccatorū varios quos
perpetiuntur emendare nō curant.
vtunt potius ad superbiam. reputā-
tes simile aliquid secum fieri cum
apostolo cui datus ē stimulus car-
nis ne magnitudo reuelationū ex-
tolleret eum. eis autē sicut aiunt ne
magnitudo virtutum. **A**b alijs mi-
grat Judas. id est confessio p̄pter
multitudinem seruitutis. **T**edet em̄
et pudet eos torrens ad confesso-
res deducere lapsus suos a quib;
abstinere vel nequeunt domino p̄-
mittēte. vel nō satis volūt. **S**ūt q̄s
scrupulorum inquietudo et cordis
pusillanimitas ita perturbat vt vix
relictus sit in eis spei locus. **S**ufficit
alijs scire de spe per intellectum dis-
serere dicentibus in deo solo spem
esse reponendam quis nesciat? verū
apud tales nullus pene spei vel sen-
sus vel effectus est. **I**nuenies alios
sperantes in misericordia dei quos
ad homines nulla flectit misericor-
dia. venia nulla patet. **Q**uid q̄ dei
sperant alij de dei bonitate si non
suauitatē dulcedinis suo experimē-
to iugi gustent? quasi iam esse velint
nō spe sed ip̄a re beati et possidere
hereditate sanctuariū dei. neq; esse
in laboribus hominū neq; cum ho-
minibus per temptatōnes flagella-
ri. **A**lios videre est dum eos pau-
lulū vītat deus in opulento et inti-

Prosa prima

mo bone spei sensu protinus extolli sibi magnos esse proprie vite negligentes. et seueros aliene censores arrogantiores. demum vnde humiliores coram deo et hominibus et sibi viliores esse debuerant. **Quid** porro dicemus de duplicibus corde de quibus vobis niti volunt. spem in mundo ponere. et spem in celo collocare cupientes. **Quid** rursus de ingratis largitori deo pro omnibus bonis vel nature vel fortune vel gratie. Qui utinam saperent illam sapientis grauem vocem. Ingrati spes tamquam hibernalis glacies euanesceat. **Aliorum** vox ista est. certus me super saluandum. neque enim fecit me deus ut damnaret qui vult omnes homines saluos fieri. **Maior** est iniquitas mea dicit alius imitator **Cayn** quam ut veniam merear. quid conabor. quid sperabo. laus habentis vititur. alter certam damnationem suam pro incerta faciens. quicquid inquit egero bonum sit aut malum quod de me statuit deus illud fiet. **Mirum** vero cur non vititur argumento simili dum medicinam ut sanetur vel cibum ut viuat sumere monetur. quia prescitu ut utique deus quando morietur aut viuat. **Monachus.** **Beatus** est volucer cuius est vere nomen dominum. spes eius. et non respexit in vanitates et insanias falsas quales commemorasti. **Sed** reuertor ad aduenam nostrum. **Nonne** queso retorquet frequens sue considerationis

xiij

oculos ad preterita que vel pertulit vel aliorum exemplo perferre potuit. **Volucer.** **Retorquet** quidem et id crebro gratias inter tristitiam simul et gaudium. spem et metum agens deo. nihil sollicitus iuxta monitionem apostoli. nisi ut petitiones sue innotescant apud deum pro sua suorumque liberatione. consolatione. et salute. **Monachus.** **Iuste** vero gratias agit. quis enim non eum felicem ex hoc vno si cetera deessent iudicauerit quod deformissimam et horridam nedum ciuitatis preclarissime. sed totius regni nuper floridissime desolationem non dicam experiri in se. sed nec oculis inspicere compellitur? **Nonne** legimus **Augustinum** ea tempestate qua obsidebatur ciuitas sua potius mortem a domino petisse et impetrasse pro magno munere quam quod mala gentis sue coram cernere cogeretur? **Hinc** et **Matthias** princeps dum videret mala que fiebant in populo **Iuda** et **Iherusalem.** **Ne** mihi ait. ut quid natus sum videre contritionem populi mei et contritionem ciuitatis sancte. et sedere illic cum datur in manibus inimicorum. **Rota** est historia de cathone qui mortem crucientam inferre sibi maluit quam in discidio ciuili viuere ipsum quam videre tantae tempestatum auctorem. **Volucer.** **Est** ut dicis monache. **Non** nihilominus crebro pro oculis cordis sui quam indignissimas subsanationes. quam opprobria

Abri secūdi de

peſſimoz imo forraſſe carceres et vincula. multos ex innocētibus caris ſuis. pro fide. p iuſticia. p pace reipublice. pro integritate regalīs dominiꝝ perpeti neceſſe eſt. Quincti am videre ſibi videtur nōnullis hec accidere eo duntaxat q̄ ſibi vel affinitate vel familiaritate vel cauſe ſimilis deſenſione pari q̄ zelo diūdi ſūt. **S**is obiectari p̄terea q̄ magna mali radix et origo ab illo p̄ceſſerit et aucta ſit. veniſſe autē temp̄ quando iudiciū cum ſuis recipiet imo et refuga factus. exul. ignominioſus et abiectus nec aſpectu publico dign⁹ tam recipi. **A**uero traiecit has et ſimiles contumelias in ſpem vite eterne ſciens q̄ non eſt ſeruus maior domino ſuo quem nedum beelzebub appellarunt ſed ad mortem vſq̄ perſecuti ſūt. **F**ormidat proinde q̄ apud deum non ſit dign⁹ habitus qui cum alijs ſimilia patereſt. aut temperauit in illo flagellum ſuū qui vincit in martyribus parcēdo confellozibus. **A**ut noluit benignitas ſua addere triftitiam ſuper triftitiam ſuis pro ſe orantibus amicis. nec veritatez in eius opprobrio vehemētius conculcari. **A**ut ad extremū reſeruat ip̄m ad alia certamina. **A**ut ita fieri voluit quatinus in ſolitudine quadaz ſegregatus exerciterur liberius et ſcopat ſpiritu ſuum recogitans omnes annos ſuos in amaritudine anime ſue vt ſandī us deinceps ad anteriora ſe exten

cōſolatione theologie

dat. **¶ Monachus ¶ S**pero volu- cer; vertet omnia in bonū deus. cui⁹ ſapientia attingit a fine vſq̄ ad finem fortiter et diſponit omnia ſua/ uiter qualem ei comitem eſſe p̄me moratus eſt. **¶ Voluer. ¶ Conſu-** dit taliter euenturum ſibi deo propi- cio. et in hac meditatione conſtituit alteram ſue conſolationis cauſam p̄cipuam que verſatur in reuelati- one regiminis mundi per ſcriptu- ram ſacram que deo dicit. **O**mnia in ſapientia feciſti. **E**t ruruſ **O**mnia quecunq̄ voluit dominus fecit in celo et in terra in mari et in omnib⁹ abyſſis. **Q**ue volūtas ſicut ſemper efficitur. ſic et iuſta eſt ſine qua factuz eſt nihil. vſq̄ ad eo q̄ neq̄ foliū ab arboze neq̄ paſſer in terram dicen- te xp̄o cadit ſine ea. vehemēs proz ſus **H**ec ē diuine libertatis in om̄i actione cōcurrentis expreſſio. **C**ui voluntati noſtra vt conformentur oportet. **N**am quis eſt o homo lo- quitur theologia qui diuine volun- tati p̄ſumis obſiſtere vel aduer- ſus eam temerari⁹ murmurare? **N**i de quid equius eſt. **A**ut te volunta- ti diuine cōformando ſubdere. **A**ut q̄ ip̄a tue ſeruiat voluntati. **H**ac ſolidam de diuina prouidentia ve- ritatem ſi p̄bia plene potuiſſz attin- gere vel ſuis eā ſectatozib⁹ demon- ſtrare/ theologiā ſupaddi p̄ reuela- tionē nō ita neceſſe fuerat q̄uis vo- luerit alios de⁹ q̄ p̄hos agnitiōis huius ſaluberrime participes fieri

Metre primū

Philosophis vero sic euenit vt maior eorum numerus poneret deum non minori necessitate q̄ solet agere quit quid agit. Unde sic libet de promere

Prīmū metrū secūdi. ii.

Sol radiantī
Luce coruscus
Lumina fundit

Semper eodem
Missa tenore
Nescit auaros
Condere vultus
Non sibi fas est
Quin sua virtus
Largiter omnis
Influat orbi
Philosophantum
Turba priorum
Lege coerces
Hac dominantez.
Libera dicunt
Non sibi vis est
Influa mundo
Qua valeat plus
Aut minus vti
Perpetuata
Lege gubernās
Jugiter vna
Mens sua fato
Stringitur arto
Ergo rependi
Gratia qualis
Debet eidem
Id quia prestat
Prestet oportet.
Nana/ quid ozes

xiij

flectere querens
Ad tua vota
Qui manet idem.
Deuius error
Ite sacrate
Religionis
Destruit omne
Robur et aufert
Sed nec egere
Crede supremū
Quoq̄ creato
Sat sibi laus est
Te placet et vult
Dat sine motu
Cuncta moueri

Secūda prosa secūdi. ii.

Philosophia volucer nūq̄
nō apud Boeciū vtrancq̄
ponit et saluat libertatē dei
videlicet et nature cuiuslibet vtentis
ratione. **V**olucer **C**ōstituit in
supiori lumine potuit ita vidē **B**oe
ci⁹ qualē nec platonici nec stoici in
lumine solo phie versati viderunt.
Alioq̄n ppetuitatē mundi vt alias
modo nō attingā nequaq̄ demon
strare conati fuissent ex carentia li
bertatis ad vtrūlibz p̄me cause. de
qua canit theologia. dixit et facta
sunt. mandauit et creata sunt. **N**ec
mirandū hoc in phis qui pfectio
nē et actiōnē p̄me cause venabanē
ex inspectione creature visibilis in
qua nō est p̄ expimētū repire q̄ all
q̄ sit a possit eē creatio. **H**inc p̄ p̄nci
pio p̄crebuit ap̄ eos ex nihilo n̄
bil fieri. **H**ec alibi lati⁹ tractāda s̄.

Libri secūdi de

et amplectenda theologie traditio
per scripturam reuelataz q̄ diuina
voluntas agit ad extra libere. con/
tradictorie. et ad vtrumlibet sicut
historialis et propheticus scriptu/
re decursus palam monstrat. **Cui**
ratio est quam philosophi vel ne/
gauerunt vel nescierūt. **Deus** quip
pe non ideo vult res ad extra fieri
quia bone sunt quēadmodum mo/
uetur humana voluntas ex obiecti/
one boni veri. vel apparentis. **Est**
econtra potius q̄ ideo res ad ex/
tra bone sūt quia deus vult eas ta/
les esse a deo q̄ si vellet eas vel nō
esse vel aliter esse. id quoq̄ iam bo/
num esset. **Propterea** bene enuncia/
uit magnus **Ambrosius** post **Basi**
lium q̄ voluntas diuina nature pri/
ma lex ē. **Deniq̄** voluntas etiā cre/
ata si concedatur immobilitari cir/
ca volitionez alicuius boni hoc nō
est nisi respectu finis. et eorum sine
quibus finis haberi non potest.
Quis vero negauerit diuinam vo/
luntatem non alium habere finem
quem velit nisi se. quoniā p̄pter se fe/
cit omnia. et propter se erant ante/
q̄ fierent omnia. qualia constat nō
esse necessario connexa ad volitio/
nem seu consecutionem finis huius
quare nec necessatio volita sūt. **Se**
cus in cōmunicatione diuinaz per/
sonaruz ad intra que in sua necessi/
tate consistit sicut in sua necessitate
vult se deus. **Qualis** itaq̄ reputā/
da est diuina perfectio si ex produ

cōsolatione theologie

ctide creaturarū dependeret. quas
in sui comparatione constat esse q̄
nihilum et inane. **Ita** vt mirandum
potius videatur immensa perfecti/
onem fuisse dignatam res tante im/
perfectiois et cuiusdam vilitatis
producere ac regere. quas si repen/
te destrueret vel in vnum confunde
ret. quis ei dicere posset. cur ita fa/
cis? **Quinetiā** theologia volēs am/
plius captiuare omnez intellectum
in obsequiuz fidei p̄posuit in memo/
riam diuinorum mirabilium escam
quam dedit dominus timentibus
se in eucharistie sacramento vbi re/
lucet incomprehensibiliter q̄ super
omnem sensum. super omnē nature
cōmunis ordinem deus potest scire
et vult quotidie mirabiliter opera/
ri. **Ad** consolationem igitur adue/
ne nostri pro recogitatis aliop̄ ca/
lamitatibus et angustiis theologia
sumit initiū a prima et suprema cau/
sa que deus est. **In** cuius ditione
cuncta sunt posita. et nō est qui sue
possit resistere voluntati. **Dehinc**
ad inferiores effectus se deflectit.
Philosophia vō conuersum vt se/
pius processum retinet ab inferiori/
bus et cognitis ad superiores et la/
tētes causas ductu rationis se sub/
leuans. **Occurrit** autem primitus
in hoc processu mirabilitas rerum
infra labentiu. variabilitas sortis
humane que nunq̄ in eodem statu
permanet. **Deniq̄** confusio quedā et
imperfectio eoz omniū que mūdō

Inferior ostē
dignitates
tes que frequ
labuntur.
ab alto p̄re
tus. la graui
kfferentiam
mōie. **Vult**
p̄t. eocce
mōi vlt
is infernal
eruent. rui
cis penis tra
noz debēs
mnes tribul
eri. Tu qui
tradicas.
et perunt
tur aliq̄ m
est elabora
ta temp̄ vi
arop̄ vel
Monas
in alienop̄
meditation
nostr infim
ad suprema
non est alio
Et v.
de p̄mo
tate. **U**
et caligat
ble lumer
in tenebr
cōtracis
uolūmā
Turatur e
nans tene

inferior ostētat vt sūt diuitie. opes dignitates. regna. gloria. voluptates que frequentius in contraria delabuntur. Sed inchoat protinus ab alto peregrinus noster fide fulsus. ita grauioris mali recogitatio sufferentiam leuioris facit equanimiorē. **Vult** ecce supremus iudex deus put edocet theologia qd ab initio mundi vsqz hodie et in secula supplicis infernalibus angeli multi et homines crucient. vult alios in purgatorij locis penis tradi. queri non audes neqz debes vult autē viatores homines tribulationibus multis exerceri. **Tu** quis es qui querulādo contradicas? **Quid** magnū si corruunt et pereunt quicqz peritura. si moriuntur aliqui morituri? **Hoc** vero magnū est elaborare quo sine cōcludat vira semp vitura vel in societate beatorum vel in dānatorum calamitate. **Monachus** **Sentio** volucer qd in alienorum sicut et in propriorum malorum meditatione cōtentus nō est aduena noster infima sectari scandit prinus ad suprema velut in arcem sup quā non est altera. videat autē ne cadat. **Est** em̄ vt aiunt lapsus iste sapientū de puidētia dei cū arbitrij libertate. **Videat** insup ne dū fragilibus et caligantibus oculis incircūscriptibile lumen nitē attingē demergat in tenebras dēfiores exemplo nūcti coracis quod inducit **Arist.** ad nitidissimā solis lucē. **Volucer.** **Turatur** em̄ monache fides illuminans tenebras suas et aciem men-

tis inualidaz sua luce collustrat vt in tam excellenti lumine figi possit ei qd sit delectabile. iocundū. et salubre videre lumen diuinū qd absqz ea odiosum foret noxium et triste. **Proinde** iam accepisti qd de cogitatione nedū aliene sed pprie dānationis agit. **vep̄tū** ad intelligentiā huius rei ne vel incredibilis vel scandalosa sit ad cognoscendū. **Pretēa** qualiter et in quibus humana voluntas diuine debeat conformari rememoranda est distinctio de triplici voluntate put ad omnē appetitū nomen voluntatis se protendit. **Est** in supremo pprie dicta voluntas rationalis infra portioni sue superioris qd ad leges ouertitur eternas. vel ad vnicā potius eternitatis leges sua fecunditate seu virtuositate multiplicem. **Est** em̄ iuxta sapientem dei spiritus vnicus et multiplex. **Hec** voluntas ita semper cōformis esse tenetur diuine voluntati cognite vt aduersus beneplacitum suum. nunqz remurmuret quasi vel iniusta sit vel irrationabilis aut incomposita crudel et inuida. **Hec** voluntas in beatis spiritibus ita diuine coniuncta est immobiliter vt sicut ipsi cum deo vnus sunt spiritus. ita sit vnum velle et vnū nolle qd amicum esse pprium etiam p̄bia tradit **Hinc** p̄ psalmistā. **Absorpti** sunt iudici petre iudices eorum. **Que** petra xps est et deus. qz xps deus cui sancti iudices seculi ita iudici sunt vt absorpti videant in deo et vnum facti in

122 vult sine opo

72

Libri secundus de

omunione voluntatū. cū eo. Porro
volūtas hec in viatorib⁹ bonis di
uine volūtatī cognite licet mobiliē
ōformis est orans ex instituto xpī.
fiat voluntas tua sicut in celo ⁊ in
terra. qđ in oratiōe sua seruauit di
cēs in agonia posuit. Abba pater.
ōmnia possibilīa sūt tibi. trāster hūc
calicē a me s; nō qđ ego volo s; qđ
tu. Cōsistit in hac ōformitate et ap
plicatione volūtatīs ad primaz et
inobliquabilē regulā diuine volun
tatis reditudo cordis nostri quam
ōsequit exultatio letitia pax iocun
ditas ac vniuersaliē ōmne bonū qđ
vibēs in spū pp̄a clamauit. Quā
bon⁹ israel de⁹ his qđ recto sūt cor
de. Quocōtra pessim⁹ iudicat deus
ab habētib⁹ cor distortū qualitē est
in hōib⁹ malis hic in via. flexibiliē
tñ in dānatis v̄ro cū obduratiōe
sempiterna. Altera volūtas est inser
ta portioni rōnis inferioris. qđ qđē
altera d̄r nō in substātia. s; qz ouer
tit ad leges vel res inferiores elon
gata quodāmodo a p̄ma luce et v̄
tute eo tenebrosior et debilior effe
cta quo magis ac magis in inferiorū
oblectatiōe et visione se ouertit
innectit et demergit. Ita vt nequeat
qñqz oculos tenebris assuetos in
supnā veritatis lucē attollē. Sicut
oculus carnis posuit ⁊ reclusus vbi
sol material occidit vel occasui p̄xi
m⁹ est caligat. hāc volūtatē inferior
ris portionis qñqz vocam⁹ appeti
tū sensualē nō generalitē s; put nat⁹
est obedire rationi. et ita liber est

cōsolatione theologie

p participationē. s̄m quā volunta
tē pmittit nos de⁹ multa velle vel
optare fieri qđ opposita. vult abso
lute diuina sua volūtas. vt pius fili
us bona volūtate vult patrez viuē
quē de⁹ mori statuit. Nec tñ in tan
tū recta est si volūtati supioris rati
onis sicut illa diuine nequaqz remur
muret. Tertio modo sub volūtatīs
nōie late sūpto ōpletit̄ ois appeti
tus qđ nō diuindā rationē sequi h̄z.
vt est in hōib⁹ de duplici voluntate
p̄ori. s; regit̄ et dirigit̄ tm̄modo qđ
regulata ab intelligentia infallibili
que deus est. qui sic res ordinat vt
eas pp̄ios mot⁹ agere sinat. Pro
pterea volūtas hec nullo pacto cō
traria p̄t esse vel aduersa diuine vo
lūtatī. cui⁹ soli⁹ influxū v̄l instindū
ōsequit. Quo fit vt in brutis nō ha
bētib⁹ diuindā sibi rationē culpa ca
reāt mot⁹ sensuales quales in singu
lis variant̄ s̄m naturā hui⁹ speciei
vel illi⁹ quos ōmnes in hōib⁹ quodā
modo aggregatos inspiciunt.

Secundū metę secundū li.

Quorū s̄biecta modis aialia
Passionibus sunt
Cruel leo. tigris et aspa.
Trox aper furore
Indomitus siluas onager colit
Unicornis atrox
Asciuit vitulus. petulans caper
Et equus superbus
Astus fraus vulpi. lepori timor
Os vorax lupis est
Lividus est catulus. sus sordios

Alia volūtas

et veritate

atqz

Taurus
Vria sero
Castro
Turris
Sula
Pau glo
Et auara
Velle colu
Habo vi
Est apis
Arre mil
Provia se
Vult cicad
Nus aues
Et voo v
Pugnaci
Nibus d
Quis phi
De alauo
Tales in
Indica
Condit
Alma can
Omnia p
Roria ml
Nollus et
Cug mir
P̄h̄omi
Omnia
Per va
Cui ne
Affectus
Tempe
Si ren
Turpi
Sret ra
Eius ap
Et domi

Tardus est asellus
Urfa feror. prudens elephas sibi
Castitas amica
Turtur fida pari simplex quoq;
Sulta corde perdit
Pauo glorius et zelotipus
Est auara cornix
Felle columba caret. canit omina
Subo dira plandū
Est apis arguta mira facit
Arte mel fauos q;
Prouida se formica regit. pigra
Mult cicada soles
Risus aues. lucius pisces rapit
Est odor vulturi
Pugnaci gallus est pectore.
Miluis est inertī
Quis philomena modos vros ca
Ac alauda vros **C**pit
Tales innumeras animalib⁹
Inditas videbis
Conditiones quas natura dat
Alma cuiq; sparsim
Omnia ppulcro regit ordine
Roxia nulla culpat
Nullus et error inest industria
Cuiq; mira valde
Ast hominis ratio opletitur
Omne tale sparsim
Per varias species rectrix data
Cui necesse cunctos
Affectus iusto moderamine
Temperet regat q;
Si renuit peccat fit serua q;
Turpior q; brutis
Stet ratio fiet sibi subditus
Eius appetitus
Et dominaet ei q; si nequit

Abauo ream putato

Prosa tertia secūdi li.

Monachus

Miseret me mei vehementer
 mei q; similiū corde volucē
 dū ista ppēdo. vident iniq;
 tatē et otraditionē in hōim ciuita
 te. vel regno spūali vbi sūma tran
 quillitas esse debuēat vbi par erat
 volūtatē quālibet inferiorē parere
 supiori h; hoc euerso turbato q; or
 dīne vt pax abscedat nce ē. nā pax
 q; aliud ē q; ordinis tranquillitas
 in impando et obediēdo **M**olu
 cer **O**bedit monache si validū fu
 erit. si viuax et efficax imperiū cuius
 modi viuacitatē gfa virtutes q; cō
 ferūt p̄cipue iugis exercitatio volū
 tatis supioris vt ad diuinā se ouer
 tat videat. obseruet. inhēat Ita em̄
 fiet vt ip̄a roboret. et debilitet infer
 rior. in tractu suo. aptior effecta sus
 cipe formā vel influxū seu virtutē a
 supiori deriuatā. **I**mitand⁹ est ihs
 factus nobis a deo sapientia. qui
 suscepit et ostēdit in se q; agē debea
 m⁹. **I**n quo p̄ter volūtatē diuinam
 (erat em̄ de⁹) triplex quā dixim⁹ vo
 lūtas inuenta est. **V**oluit s̄m p̄mā
 assidue quitq; de⁹ voluit laudans
 et approbās ordinē diuine sapiētie
 bonitatis et iustitie in om̄ib⁹ q; cūq;
 voluit et fecit in celo p̄ saluationez.
 in om̄ib⁹ abyssis p̄ dānationem. in
 terra et in mari p̄ quandam saluan
 doz et dānandoz variā agitatioz

Libri secundide

Nos itaq; **I**hm fm hanc volūtatē debem⁹ imitari. Et si nō vsq; quaq; possim⁹ ex equo dū hic viuim⁹ qñ nondū cōfirmati sum⁹. qñ p alteraz scōaz voluntatū distrabi potest in nobis hec voluntas ⁊ turbari. imo et ab actū suo penitus impediri sic ⁊ iudiciū superioris ratiōis fm qđ dirigitur potest absorberi. **S**ecus in xpō sicut in beatis. qz fm hanc portionē beat⁹ fuit in via xpūs. **N**i hilomin⁹ hec voluntas in xpō voluit vt inferior duplex volūtas ageret motus suos in omnibus absq; peccato hinc voluit. hinc tristis et mestus fuit. hinc orauit. hinc misericordia mor⁹ est sup turbas et egrotos. hinc lachrymat⁹ est. hinc cōquestus est tanq; sensualitatis aduocatus. de⁹ de⁹ vt quid dereliquisti me qñ portio inferior absq; vll⁹ cōsolationis redundātia superioris ad eaz diuersa erat in acerbissime passionis abyssum. **N**emo autem vnq; carnem suā odio habuit. **H**inc postremo cū clamore valido ⁊ lachrymis deo supplicās. expirauit. **E**xēplū igit nobis dedit deus vt q̄ad modū iuxta hanc duplicem volūtatē fecit. scđm quam erat viator. **I**ta et nos faciam⁹ tam p nobis q̄ p fratrib⁹ plorem⁹. ozemus. tristes simus. et clamem⁹ qz sic est voluntas dei cui superior nostra voluntas cōformis est si bona est. **C**ōsurgit inde meritū multiplex si non dimouet a statione sua. hoc est si ppter motus inferiores illi⁹ duplicis

cōsolatione theologie

voluntatis nihil vsq; mali agit quod diuine sit aduersum. **M**onachus. **S**ed quid aget paupculus et infelix viator venūdat⁹ sub peccato sentiens cū apostolo aliā legē in membris suis repugnantem legi mentis sue et captiuantē sub peccato qualē. **p**hi experti sūt. **Q**uis em̄ viuens expers esse pōt. sed originalis causa tante corruptiōis fuit eis incognita quā theologia reuelauit. **N**ōne dū conat⁹ anim⁹ assurgere ilico quasi paralyti dissolut⁹ aut debilitatus coluber relabst. **N**e nobis viatorib⁹ quos fatigat et sepi⁹ inturbat voluntas inferioris ratiōis. **S**nitēs ad se trahere supiorē redriuez voluntatē pondere graui fomitis originalis. grauiori pcc̄i actualis. grauiissimo inueterate cōsuetudinis. et sup omnē modū ingenti mole obduratōnis qualiter in xpō nec fuit nec esse potuit. nec similiter ē in beatis. **N**oluer. **E**xclamemus monache cū apostolo. **I**nfelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. **S**ubinde respondeamus. **G**ratia dei per **I**hm xp̄m. **D**icam⁹ eidem. fiat nobis dñe fm iudiciū atq; desiderū nō inferioris sed superioris ratiōis atq; volūtatē. fiat in nobis sicut in celo fit vbi motus regularis pmi mobilis tanq; rationalis temperat obuias reuolutiones orbū inferiorū siue planetarū. **P**orro stranitamur vt possumus renitentes saltē in suspensio quodā libez arbitriū ne p̄cipitāter

eliciat actum suū quā in hac vi sus-
 pensiva sit velle sit nolle sit act^o me-
 dius. saluatur precipue libertas
 arbitrii et sua in nobis vtilitas. **Q**ui
 oqñ sine suspensione tali vel renū-
 voluntas inferior fortificatur assu-
 due. rebellior quoq; et indomabili-
 or efficitur vsq; adeo qd similis sit iu-
 mentis insipientib⁹ que carent arbi-
 trii voluntate suprema. imo vero plu-
 rimū differt. qz subternit et seruire
 facit sue libidini dñaz voluntatem
 deterior effecta brutis. quo seuis-
 sima est iniustitia ferens arma. **O**mitta-
 mus eos quos ad hanc seruitutem
 malicia pertrahit. loquamur illos
 qui iudiciū ratiois (quo libertas ra-
 dica^t) vel nullū hñt. vt infantes et
 fatui. vel imperfectū vt pueri. vel inua-
 lidū vt femine. nanq; variū et muta-
 bile semp femina. **S**i causa agno-
 scit cur puerorū sit imperfectū et muli-
 erū inuolidū iudiciū **C**redi nō pōt
 quantā turbā hñdi puerorū et pu-
 ellarū inter barbaros hñies experi-
 mur. **M**ulti multa sup hac re locuti
 sunt. astrologi. medici. pbi. et hi va-
 rio modo. poete. magici. pphete fal-
 si vt idolatre. **P**ropheta ver^o tandē
 dixit de deo. **Q**ui finxit sigillatim
 corda eorū. qui intelligit omnia opa
 eorū. **E**t sapiēs. **S**oz regis in manu
 dei est quocūq; voluerit declinabit
 illud. **Q**ui sñt apñ. **C**ui⁹ vult miser-
 ref. 7 quē vult indurat **T**heologia
 vero recipiēs ex omib⁹ priorū dictis
 id qd pbabili⁹ est. et improabilia
 reijciens conflat et colligit p statu

vle et nature destitute causā talem.
Itaq; sicut anima rationalis depē-
 det a corporali dispositione vel ar-
 monia. nō quidē in esse cū sit imma-
 terialis et immortalis. sed in opari
 in corpe. **I**ta sñt varias opationes
 suas presupponit et reqrit diuersas
 dispositiones. armonicas. vnam
 habet vt informet. et sustentet cor-
 pus. alteram vt vegetet et augeat.
 alteram vt moueat et sensificet. **E**t
 hoc quidē nō vno modo sicut nec
 vnus est tm̄ sensus carnis sed est ex-
 terior 7 est interior multiplex. quas
 inter armonias nō dubiū qñ p̄mā
 in p̄fectione sc̄da excedat. **S**ecūda
 tertia. et ita d̄ reliquis. **N**eq; negat
 aliquis qñ in predictis opationib⁹
 vta^t et egeat anima rationalis or-
 gano corporeo sicut est forma cor-
 poris organici phisici hñiez in esse
 constituens. **N**ex sup̄est alia p̄fectior
 opatio rationalis anime supra bru-
 tales. in qua conuenit cum angelis
 quā opationē dicim⁹ intellectualez
In qua radica^t libertas arbitrii q
 libertas est facultas rationis 7 vo-
 luntatis. qz nec voluntas sine ratio-
 ne eligeret. nec ratio sine voluntate
 veller. libertas idcirco completitur
 vtrāq; vñ. **R**ursus hec opatio in-
 tellectualis quā in se nō sit organi-
 ca. presupponit tm̄ dispositionem or-
 ganicā in sensib⁹ p̄sertim interiori-
 bus p̄fectiorē lucidiorē et quietior-
 rem q̄ aliqua sit altaz. om̄em em̄
 intelligentē sicut dicit **A**ristl. necesse
 est fantasmatā speculari. **Q**uāuis

Libri secūdi de

Quid et **Algazel** cū similib' tradi-
derint intellectū desup illustratōes
ab intelligentiis sine sensu pūio vel
inspectiōe fantasmatū posse susci-
pe hinc pphetias et diuinatōes tā
in vigilia q̄ in somniis saluare nitū-
tur sicut aliq̄ tradiderūt fantasias
omnes brutoꝝ et hōim a celestibus
corporib' exoziri. longū dō psequi
esset opīones singulas. **Redeam'**
ad opendū. et dicam' vt cepim' q̄
intelligendo pmit' et species intelli-
gibiles eliciendo necesse est fantas-
mata speculari. nō certe qualiacūq̄
s̄ ordinata pura et laetitia si liberū
arbitriū debeat esse pfectū stabile
et integrū. Cū at mille modis imo
innumeris oringit istā quā vsus li-
beri arbitrii p̄cedit harmonicā dis-
positiōne nūc totaliter impediri vt
in infantib' et fatuis ebriis et amen-
tib' mult. nunc impfectā haberi vt
in pueris. nūc instabile et variā vt
in feminis et in omib' generaliter
q̄ variis passionib' affecti sūt. tādē
integra vix habet hmoi dispositio
ad queq̄ intelligibilia ppter defe-
ctū surgentē ex naturali vel acci-
dentali oplexione. **Quo** fit vt diuer-
si vigeāt vsu libei arbitrii. quidā in
istis alteri in alijs. et nequaq̄ in vi-
trifq̄. **Quid** dicem' de diuersis ho-
minib' cū varietatē istā diuersis tē-
poribus. imo eodem die et fere de
momēto in momētū cognoscat hō
q̄ se discussit acriter in se ipso. dum
famelic' aliter iudicat q̄ replet'. so-
brius q̄ ebri'. māsuēt' q̄ ira succē-
sus. vigil q̄ somniculosus. amās q̄

cōsolatiōne theologie

inuidus. oringens q̄ libidine stimu-
lat'. humiliat' q̄ exaltat'. **Et** ita de
reliq̄s sine numero. **Neq̄** tñ adhuc
attigim' melācolicas fantasias q̄s
infinitas medici tradūt ex humoꝝ
corruptione varia generatas. for-
mat em' grā exēpli fantasia fumis
grossis obtenebrata fātasmata ter-
rozis et horrozis sic puer sol' in te-
nebris inde clamās et fugiēs. **Qua**
ex re sp̄ tristes sunt aliqui. aliqui e
diuerso ioculariter leti

Tertius metrū secūdi.

Splendidi solis radij vidēdos
Exhibent sese tuitu fideli
Dū serenus sit medio q̄ purus
Der. imo perspicuo refulgens
Buttule rozis pluuię ve dense
Rarus aut nimb' vel opaca nubes
Pendulum si se per inane librant
Frangitur circa radius cathecum
Misibus fallas tribuit figuras
Mille portendens oculis colores
Iridis mōstrat pluuiosus arcus
Halo lunaris varia. vel ortu
Sol vel occasu specie nitescens
Par in obiectis speculis videre
In quibus distant color et figura
Pro situ tali varia q̄ forma
Est agens virtus anime suprema
Que relucescit radians in ima
Parte passiva species in actum
Efficax ducit sed specularur
Per prius grossi simulacra sensus
Spiritus que fert cerebri medullis
Cum quibus fumos recipi putato
Hos vagos spes fetidos et atros
Alteris mulcens nitos est et ordo

Pulcer aptatus numero placenti
 En habes causas sapienter aptes
 Cur sit elusus rationis vsus
 Arbitrans plene nec inest facultas

Prosa quarta secundi

Monachus

Intelligo volucer q̄late pateat ista
 de fantasijs cordis de fallacib⁹ iu
 dicij⁹ anime p̄scrutatio s̄m quā me
 minisse debet hō fragilitatis ⁊ imp
 fectōnis sue. **N**ā qualic⁹ inueniet ali
 q̄s q̄ p̄tactis incōmodis vel in aliq̄
 nō sit obnoxio s̄ quēadmodū de vi
 ctijs **Q**uati⁹ dicit. **O**ptim⁹ ille ē q̄ mi
 nimis vigeat. **I**ta liber ille dicēdo est
 q̄ nō vltra cōmunē hōim modū me
 lancolicis fantasijs irretit. **R**edeat
 vero sermo noster vñ sumpsit exor
 diū vt cōsonus sibi fiat. **V**olucer
Redeat volo. p̄missim⁹ quidez
 inuestigādo cōsolationē aduene nri
 sup cōtritione gentis sue q̄ eū theo
 logia ad cōformādū volūtate suaz
 diuine volūtati p̄mit⁹ anhelat. **I**ta
 em habitur⁹ erat cor redū ac pinde
 letū pacificū et tranquillū **S**ed qm̄
 de qua volūtate sermo fiet ignora
 ri poterat distinctio trimembri⁹ de
 volūtate subiūcta est. **R**edita pin
 de rō cur in volūtate p̄pediē liber
 tas arbitrii quo facili⁹ apparēt q̄li
 ter adiuaē. **P**rogrediētes igit̄ di
 cam⁹ q̄ intellect⁹ postq̄ inspexerit
 fantasmata p̄t inde spēs intelligibi
 les elicē. denuadādo quodāmō eas
 a naturali cōditōe et in eis effodiēs

agalma sp̄iale hoc ē simulacrū vel
 cōceptū nē vlez nūc specificū. **Q**uo
 scō intellect⁹ talic⁹ aduat⁹ iā p̄t rōci
 nari nō inspecto fantasmate iā silo
 gizat. discurret. **R**egulas artū sibi
 format generales ⁊ infallibiles ad
 exēplar artis p̄me. **N**eqz negāda est
 hec vs intellectiua. cū de virtute esti
 matiua fateamur q̄ ex sēlatis elicite
 spēs insensatas vt ouis inimicitiaz
 ex figura lupi. **A**duero dum semel
 aduata fuerit p̄ fantasmata ortū ha
 bentia ex aliq̄ sensuū exteriorū tam
 p̄t alia sibi formare talis generis in
 somno vel vigilia. aliter nō. **S**ui⁹ si
 gnū est q̄ a natura ceci nō somniāt
 neqz fantasiant de colorib⁹. neqz de
 eis sciaz hnt vllā. **D**eniqz p̄ cōtēpla
 tionē vt alibi dicēdū est venit mēs
 ad intelligētā purā et simplicē sine
 motu vel discursu ad exēplar. **I**z. im
 p̄fectū valde simplicis intelligentie
 dīne q̄ vnico cōtēplāe intuitu p̄ntia
 p̄terita et futura et instar centri in
 telligibilis stabilis manēs dat cun
 cta mouēi. sic vnica et inuariata re
 spicit et intelligit oia q̄ motui subie
 cta sūt. **N**ō hūc statū theologia sua
 det aspirare cui quāto p̄ximior tā
 to sublimior ⁊ liberior ē volūtas q̄
 velut ex alto iubet et impat sensua
 li volūtati. p̄pter cui⁹ tractū sic nec
 p̄t motū naturalis appetit⁹ nō de
 serit locū suū quo adheret deo po
 nēs in eo spēs suā fidē atqz dilectū
 onē. **S**i iuxta sapiētis verbū sicut
 pturiētis cor suū fantasias patitur
 vt sit in sensualitate nō dat in illis

Libri secūdi de

cor suū intellectuāle nisi ab alto im/
missa fuerit visitatio s̄m quā regit̄.
agit̄ atq; dirigit̄. nō q̄oēz fatali ne/
cessitate seu fluctuatione fortuita.
Solligim⁹ em̄ ex immēsa dīne oīgnī
tōis viuacitate lōge sup̄ n̄z oīgnōf
cēdi modū simul vt ex volūtatis li/
bertate q̄ apud eā nihil ē fortuitū.
nihil casuale. nihil insup̄ ad eī neces/
sariū vl̄ fatale. **R**ō p̄mi est qm̄ nihil
agit̄ i mūdo q̄n ab eterno p̄uiderit
illud de⁹ cū tota serie cāz etiā mini/
maz. **S**ec⁹ apud hōies p̄ter q̄z in/
tētione p̄deūt effect⁹ ex variāz igi/
notāz q̄z eis cāz oīcurū. q̄admodū
vidē ē i inuētīōe thesauri dū tra fo/
dīt vt excolat̄. nō vt aurū inueniat̄
hinc ortū habuit fortassis illō **Ar.**
q̄ vbi magis ē de intellectu ibi min⁹
de fortuna. **R**ecte q̄oē adeo vbi to/
tū ē p̄intellectū nihil est fortuitū. **S**i
dō fortunā q̄s trāsserat ad cāz p/
ducētē effect⁹ q̄ dicunt̄ in ordine ad
nos fortuiti. sic p̄mā cāz dicē pos/
sum⁹ esse fortunā qm̄ p̄ncipalit̄ i im/
mediate oīcurrit ad oēz effectū. de/
villet h̄ modo **Virgili⁹** vez epite/
ton fortune dicēs fortuna oīmpo/
tēs. **Et Salusti⁹.** **S**z p̄fecto inq̄t
fortuna in oīni re dīnat̄. **C**eterū de
fati nēccitate liquet ex p̄missis q̄ ni/
hil in reb⁹ creatis tale sit factū ad
p̄mā cāz oīpatīue q̄ nulla actōis ne/
cessitate oīstringit̄ neq; respectū celi
neq; respectū terre ⁊ oīniū q̄ in eis
sūt. **C**oagīt̄ tū different̄ in actiōib⁹
q̄ dicunt̄ naturales q̄b⁹ nō ē ānexa
rō p̄pria. nec ex oīni vllā h̄nt liber/
tatē seu oīngētīā in agēdo ex p̄nci

cōsolatione theologie

p̄is suis intrinsec̄. **Alī** in habētib⁹
oīdētā rōez q̄b⁹ intrinseca facultas
est volēdi vel nolēdi s̄m iudiciū p/
p̄rōis. **N**ihilomin⁹ si ad p̄mā cām
naturalit̄ agētīa retulēis illa nō ne/
cessario h̄ oīngētē efficiūt mor⁹ su/
os. **H**oc i miraculis factis circa so/
lez. circa ignē. circa mare et bestias
p̄spiciū fidelib⁹ ē. **P**at̄ itaq; r̄gula
q̄ in oīni p̄ductiōe si occurrit aliq̄
cā libere. oīngētē agens q̄t̄ fue/
rint naturalit̄ coagentes effect⁹ ille
oīngētē p̄ouciē. **Q**ua in re ptz q̄
act⁹ elicit⁹ create voluntatis sortit̄
oīngētīā ex duplici radice. ex sua
intrinseca. et ex sup̄iore dīna. **M**o/
nach⁹. **C**āz non inuenio voluer
hīs q̄ in dīta sunt repugnādi neq;
alit̄ p̄hie v̄ba loquētis apud **Boe**
tīū de fatali nēccitate recipiēda pu/
ta. **S**cis att̄n oīturbari nōnullos a/
pud q̄s de⁹ ita cōsiderat̄ tanq̄ rex
sup̄m⁹ q̄ vnico semel impio oīstīue/
rit vniuersū mūdū dās vnicuiq; rei
p̄p̄riū officiū. q̄admodū t̄ren⁹ rex
instituit vel exercitū suū vel curiā iu/
dicioz ⁊ legū ⁊ artifex aliq̄d hozo/
logiū. **I**pe hō deiceps manet q̄t⁹
neq; solicit⁹ p̄ singla. **Q**itū h̄c estī
matōnē suā fulcire p̄ vulgatū illud
Augustini v̄bū. **D**e⁹ sic res admini/
strat vt eas p̄p̄rios mor⁹ agē sinat
q̄ et p̄phetico ore dixit. **E**go sū de⁹
et nō mutor. **V**oluer **I**ta est
monache redeūt tales ad sup̄i⁹ im/
p̄batā philosophantiū opinionem
quā insectant̄ multi seculariū l̄rarū
ac existimatio vulgariū q̄z vidēb
aliq; si ad sc̄pturā sac̄rā se cōuerte

Si in d̄ p̄
est am̄ h̄
ne nō f̄ q̄d

27

Alūy p̄t̄

rint nihil p̄dē aut irridē simplicitē ei. eo q̄ maria ps crexit historiis. habem⁹ inq̄unt aliū de narrationes historicas. q̄ et stili splēdore et rez gestaz magnitudie n̄ infēiores existūt. Nept̄n hoc inest qm̄ historias hz sc̄ptura sacra put in eis cōtēta reuelauit de⁹ p̄ p̄phetas. longe p̄us anteq̄ fierēt. **Et** q̄b⁹ pulcerrime ac salabērine v̄itates elucescūt **Elucescit** p̄mo d̄ina oim̄ p̄cognitō simul et p̄uidētia regitiua oim̄ que gerunt tā in celo q̄ in terra. q̄ volūtati sue seruire facit vniuersa. nūc p̄ bonos nūc p̄ malos aduersus quā nō est sapia neq̄ cōsiliū adeo q̄ homines vel demones implēt p̄dispositionē reuelatā dei dū conant̄ illaz vel effugē vel frustrare. **Sūt** in exēplū vendit⁹ **Ioseph**. et exposit⁹ cū alijs infātib⁹ in aq̄s moyses et dauid a saule p̄secut⁹. cū ceteris absq̄ numero. **Elucescit** p̄tēa q̄ p̄nūciatiōes dei facte p̄ p̄phas vel sc̄pturā cōditionē sepe r̄cipiūt hz expressa sūt p̄m̄ varietatē meritoz vel demeritorū apud illos quib⁹ vel p̄ q̄b⁹ hm̄oi p̄nūciatōes sūt. **Hoc** de **Jonā** resp̄cū niniuitarū. **Hoc** de **Isaia** resp̄cū ezechie. et ita de reliq̄s liquet **Relinquit** idcirco sp̄ hōib⁹ dū viatores sūt p̄nie loc⁹ et pie ozōnis atq̄ ouersatōis effect⁹ nec ex imutabilitate dei vel p̄nūciatōis. sue desperatōi loc⁹ dat. **Elucescit** ampli⁹ nō esse f̄uiendū deo p̄ sola p̄speritatis adeptōe vel aduersitatis euitātōe t̄pali q̄ v̄itas in euāgelio ma-

nifesti⁹ tradita est q̄ lex antiqua tēporalia cōmoda v̄l incōmoda f̄me morās exponēt. **Est** eq̄dez p̄miū p̄stanti⁹ merito. nihil at̄ t̄pale p̄stanti⁹ est v̄tute. **Sz** neq̄ cū stoyel. dicē satis ē virtutē esse p̄miū sui sic v̄cium se ip̄m penā hz. **Alliciēdi** fuerūt homines ad laboriosa v̄tutū opa ⁊ a suis voluptatib⁹ v̄ciosis arcendi p̄ sepatū aliq̄d mai⁹ tā p̄miū q̄ sup̄pliciiū. **Ad** q̄d p̄bia qz p̄tingē non potuit hic deficit cū sua cōsolatōne. deficiūt et illi q̄ volētes suis exhortationib⁹ vel p̄dicationib⁹ b̄n̄ instituere ad amorē dei p̄mittūt p̄ illo q̄i cōmutionē quādā bona t̄palia vt diuitias vt sanitatē vt plē egregiā aut aliq̄d similiū. **Sic** em̄ ⁊ cor tex l̄re veteris p̄tēdebat. q̄zuis int⁹ p̄phetici et eleuati viri sp̄alia sub his t̄pali⁹ p̄missionib⁹ obūbrata decipent et gustarēt. h̄ d̄ hoc lati⁹ in fra. **Elucescit** postremo ex hac diuine volūtatis ad v̄trūlibet actiōe eē se liberrima q̄ solo nutu t̄pat orbez q̄ ozōes spes qz n̄re dirigunt non inaniter ad deū q̄zuis immutabilē. qz cetera oia mutare scit et p̄t dum vult. **Et** hic ē general̄ mot⁹ in fit⁹ dī creature quē obediētialē nominare possum⁹ vt ei⁹ sequat̄ impiū quē ad modū de ascensu gratis ne vacuū fiat dici solet. **Et** p̄fecto si de⁹ sinat res agere p̄prios mot⁹. cōns est vt eos possit vel impedire vel mutare **Alio** q̄n nō iā res sineret h̄ agerent vellet nollet. **Quinetiā** ministratio nōne reponit̄ in ordine cāp̄ quas

Libri secūdi

ab initio de^o insituit. ppius at mo
t^o angeloz liber est in agēdo. Pro/
inde heut spūalia potiora sūt t^oali
b^o tanq̄ illoz finis. ita fit in t^oali/
b^o mutatio put exigit gratuitū re/
gimen spūaliū p̄sertim ad finē eter
ne beatitudinis osequendū. In hac
at regiōe vel ordine spūaliū repo/
nūt diuina carismata. p̄cipue fides
spes et caritas quib^o mot^o indit^o q̄
q̄i p̄p̄i est impetrare miracula dū
expedit. vt q̄ in aquis validis ter/
ra appareat arida. in medio forna/
cis ardētis sit vent^o rozis. q̄ mon/
tes transferant q̄ qd̄ longe maius
optabil^o q̄ ē fit p̄ istas virtutes et
ordēz eis subnixā vt expeditū sit q̄
alacre liberū arbitriū volūtat̄ hu/
mane ad dirigendū pedes sue affe/
ctiōnis et intēctiōnis in viā pacis q̄
salutis. Ad oformandū p̄terea di/
uine volūtat̄ suā eidē q̄ p̄sus in/
niti dicēdo cū p̄pheta **Ut iumentū**
fact^o sū apud te q̄ ego sp̄ tecū. tenu/
isti manū dexterā meā. et in volūta/
te tua deduxisti me. **Nā** libz colloca/
tioni diei p̄ntis terminum dare sub
hoc metro

Quartū metz et vl. se.

Iluminis orb^o subsidū sibi
Querit a vidente
Cui pl^o nitē vt mag. laudēt
Imminens periculum
Matrē dum cecidit puer aspicit
De ei manum dat
Scit qz non valet ex se surgere
Querit hinc iuuamen

Metriū quartū

Vulnere fractus qui medicamina
Nouit hunc requirit
Potat amaris vrit et ignibus
Huic obedit vltro
Litib^o implicitus sibi querere
Iure vult peritum
Dicta qz nec refugit sua credere
Consciū suimet
Cur igitur ceci pueri quoqz
Sauti qz valde
Juris et ignari nos tradere
Non cito vclim^o
Xp̄e tibi qui rite p̄ omnia
Vis opem referre
Quo sine nulla valent discrimina
Vli vel arte pelli
Nuc petim^o quo vis moza nulla sit
Ibit alacris mens
Si caro tardat p̄ qz pericula
Cunda te sequet
Grata nec inualido cū murmure
Perget aut trahetur
Cur peccata sciens cumulet noua
Dum licet mereri

Explicit liber secundus